

**TA'LIM JARAYONIDA ZAMONAVIY, INNOVATSION
PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARNI
QO'LLASHNING SAMARADORLIGI**

Olimova Nilufarxon Doniyorjon qizi
Qo'qon davlat Universiteti Pedagogika fakulteti
Texnologik ta'lim yo'nalishi 1 kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning ahamiyati va samaradorligi tahlil qilingan. O'quvchilarning bilim olishga bo'lgan qiziqishini oshirish, ijodiy fikrlash va amaliy ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv yondashuvlarning roli yoritilgan. Shuningdek, ta'lim sifati va natijadorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning tutgan o'rni ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Ta'lim jarayoni, innovatsion texnologiyalar, pedagogik metodlar, interaktiv yondashuv, o'quv motivatsiyasi, raqamli ta'lim.

Аннотация: В данной статье анализируется значение и эффективность использования инновационных педагогических технологий в современном образовательном процессе. Освещается роль интерактивных подходов в повышении интереса учащихся к обучению, развитию творческого мышления и практических навыков. Также будет раскрыта роль цифровых технологий в повышении качества и результативности образования.

Ключевые слова: образовательный процесс, инновационные технологии, педагогические методы, интерактивный подход, учебная мотивация, цифровое обучение.

Abstract: This article analyzes the importance and effectiveness of the use of innovative pedagogical technologies in the modern educational process. The role of interactive approaches in increasing students' interest in learning, developing creative thinking and practical skills is highlighted. The role of digital technologies in improving the quality and effectiveness of education will also be revealed.

Keywords: educational process, innovative technologies, pedagogical methods, interactive approach, educational motivation, digital learning.

Bugungi kunda jamiyatning barcha sohalarida, xususan ta'lim tizimida ro'y berayotgan keskin o'zgarishlar — raqamli transformatsiya, globallashuv, mehnat bozorining zamonaviy talablariga moslashuv kabi omillar pedagogik yondashuvlarni tubdan yangilash zaruratini yuzaga keltirmoqda. An'anaviy ta'lim metodlari - o'qituvchi markazli, biryoqlama bilim berishga asoslangan yondashuvlar - zamonaviy o'quvchilar ehtiyojlarini to'liq qondira olmay qolmoqda. Natijada, ta'lim jarayonida interaktiv, innovatsion va o'quvchi markazli texnologiyalarni joriy etish tobora dolzarb bo'lib bormoqda.

Innovatsion texnologiyalar yordamida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini oshiradi, bilimlarni mustahkamlash va amaliyotga tadbiq qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ayniqsa, muammoli vaziyatlar asosida ishlash, mustaqil fikrlash, ijodiy yondashuv, tanqidiy fikrlash kabi universal kompetensiyalarni shakllantirishda bunday texnologiyalar muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar yordamida darslar nafaqat interaktiv va samarali, balki o'quvchilar uchun qiziqarli ham bo'ladi. Virtual laboratoriyalar, 3D simulyatsiyalar, sun'iy intellekt asosidagi mashqlar, onlayn baholash tizimlari o'quvchilarda darsga bo'lgan motivatsiyani oshiradi. Shuningdek, o'qituvchining roli ham o'zgarib, u endilikda ma'lumot beruvchi emas, balki o'quv jarayonining tashkilotchisi va yo'naltiruvchisiga aylanadi. Shu bois, bugungi maqolada zamonaviy innovatsion pedagogik texnologiyalarni ta'lim jarayoniga joriy qilishning dolzarbligi, ularning samaradorligi hamda amaliy natijalari tahlil qilinadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalarning mazmuni

Zamonaviy ta'lim jarayonida innovatsion pedagogik texnologiyalar deganda, an'anaviy o'qitish metodikasidan farqli ravishda o'quvchilarning faolligini oshirish, ularni o'quv jarayonining faol ishtirokchisiga aylantirishga qaratilgan ilg'or uslub va vositalar tushuniladi. Bunday texnologiyalar o'qitish samaradorligini oshiradi, o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, tanqidiy yondashuvi va ijodiy qobiliyatlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Quyida amaliyotda keng qo'llanilayotgan innovatsion metodlar va ularning ta'lim jarayonidagi o'rnini haqida to'xtalib o'tamiz:

- **Problemali ta'lim** — bu uslubda o'qituvchi o'quvchilarga tayyor bilim bermaydi, balki ular oldiga muammoli vaziyat qo'yadi. O'quvchi o'sha muammoni tahlil qilish, yechim topish va o'z xulosasini chiqarish orqali bilimni mustaqil ravishda egallaydi. Masalan, “Kashtachilikda geometrik naqshlar qanday muvozanat bilan joylashtiriladi?” degan savol asosida o'quvchilar nazariy bilimlarni amaliy vaziyatda qo'llashga o'rgatiladi.

- **Modulli o'qitish** — o'quv dasturi mustaqil o'quv modullariga bo'linib, har bir modul doirasida o'quvchi o'zlashtirishi kerak bo'lgan ma'lum bilim, ko'nikma va kompetensiyalar aniqlanadi. Bu metod o'quvchining individual sur'atda o'rganishiga imkon beradi. Misol uchun, “Keramik buyumlar tayyorlash” bo'yicha modul bir necha bosqichga — loy tayyorlash, shakl berish, bezash, pishirish kabi qismlarga ajratiladi.

- **Konstruktorlik yondashuvi** — bunda o'quvchilar bilimlarni “konstruksiya qilish” ya'ni, mavjud ma'lumotlar asosida yangilik yaratish orqali o'rganadilar. Masalan, o'quvchilarga berilgan turli naqsh elementlaridan o'ziga xos dizayn yaratish topshirig'i orqali ularning yaratuvchanlik salohiyati rivojlanadi.

- **Kichik guruhlarda ishlash (kooperativ ta'lim)** — bu metodda o'quvchilar guruh-guruh bo'lib ishlaydi, har bir a'zo o'zining roli orqali umumiy natijaga xizmat qiladi. Bunday yondashuv ijtimoiylashuv, fikr almashish va jamoaviy qaror qabul

qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Masalan, "Milliy zardo'zlik san'atining zamonaviy talqini" mavzusida guruh a'zolari biri naqsh chizadi, boshqasi matoni tanlaydi, uchinchisi marketing rejasini ishlab chiqadi.

• **Interaktiv metodlar** — "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert" kabi uslublar o'quvchilarning darsdagi faolligini oshirish, ularni fikrlashga undashda muhim vositadir. "Aqliy hujum" orqali, masalan, "Hunarmandchilik mahsulotlarini qanday qilib xalqaro bozorlarga olib chiqish mumkin?" mavzusida o'quvchilardan turli g'oyalarni yig'ish mumkin. "Klaster" metodi esa murakkab mavzularni sxematik ko'rinishda tahlil qilishga imkon beradi.

Raqamli va axborot texnologiyalari asosidagi yondashuvlar

Bugungi kunda raqamli va axborot texnologiyalari ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylangan. Bu texnologiyalar o'qitish jarayonini yangilash, o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga olish, bilimlarni mustahkamlash va nazorat qilish imkonini beradi. Ayniqsa, so'nggi yillarda pandemiya sababli ta'lim masofaviy shaklga o'tgan davrda, ushbu texnologiyalar o'zining yuqori samaradorligini namoyon etdi. Xususan bularga **onlayn ta'lim platformalarni keltirishimiz mumkin**. Masalan, *Google Classroom*, *Moodle*, *Zoom* kabi platformalar orqali o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida uzluksiz aloqani ta'minlash imkoniyati yaratildi. Masalan, *Google Classroom* yordamida o'qituvchi dars jadvalini tuzishi, topshiriqlarni berishi, ularni tekshirishi va natijalarni qayd etishi mumkin. Bu platforma o'quvchilarga dars materiallarini istalgan vaqtda ochib ko'rish, uy vazifalarini yuklab olish va elektron tarzda topshirish imkonini beradi. *Moodle* esa o'qituvchilarga interaktiv testlar, video-ma'ruzalar va baholash tizimini yaratishga yordam beradi. Ayniqsa, fanlarni modul asosida o'qitishda *Moodle* keng imkoniyatlarga ega. **Zoom** orqali esa real vaqt rejimida ma'ruzalar o'qish, savol-javob o'tkazish, guruhli muhokamalar tashkil qilish mumkin. Bu platforma ayniqsa, muloqotga asoslangan darslar uchun qulay hisoblanadi.

Aytib o'tish joizki, bugungi kunda sun'iy intellekt asosidagi o'quv tizimlari ham keng ko'lamda qo'llanilinmoqda. **Sun'iy intellekt (AI)** asosida ishlovchi o'quv platformalari ta'lim jarayoniga shaxsiy yondashuvni joriy etadi. Misol uchun, **Khan Academy** o'quvchining bilim darajasini doimiy ravishda kuzatib boradi va unga mos bo'lgan darslarni avtomatik tarzda tavsiya etadi. Bu orqali o'quvchi kuchsiz tomonlarini aniqlab, ularni mustahkamlashga yo'naltirilgan mashg'ulotlar oladi. **Coursera** esa oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda ishlab chiqilgan kurslar orqali o'quvchilarga xalqaro darajadagi bilimlarni egallash imkonini beradi. Har bir kurs video darslar, testlar, amaliy topshiriqlar va yakuniy imtihonlar bilan boyitilgan bo'ladi. **Duolingo** esa til o'rganishga mo'ljallangan sun'iy intellekt asosidagi mobil ilova bo'lib, foydalanuvchining o'zlashtirish tezligiga mos holda mashqlarni taklif etadi. Bu platforma gamifikatsiya (o'yinlashtirish) tamoyiliga asoslangan bo'lib, o'quvchini rag'batlantiruvchi yondashuv bilan ta'minlaydi.

Bugungi o'quvchilar uchun **mobil qurilmalar** orqali ta'lim olish kundalik odatga aylangan. Shu sababli, **Quizlet, Kahoot, Google Forms, Socrative** kabi ilovalar orqali bilimni mustaqil ravishda sinovdan o'tkazish imkoniyati kengaymoqda. Ulardan biri, **Quizlet** yordamida o'qituvchi flashcardlar yaratib, o'quvchilarga asosiy tushunchalarni mustahkamlash imkonini beradi. Bu usul ayniqsa, terminlar, atamalar va definitsiyalarni yodlashda samaralidir. Yana bir klassik usullardan biri **Google Forms** orqali esa testlar, so'rovnomalar va mini-viktorinalar tayyorlab, o'quvchilarning darsni qanday o'zlashtirganini tezkor tahlil qilish mumkin. Natijalar avtomatik hisoblanadi, bu esa o'qituvchining ishini ancha yengillashtiradi. Va eng keng qo'llanilinayotgani esa **Kahoot** platformasi bo'lib, dars jarayoni o'yin elementlari bilan birlashtiriladi. O'quvchilar viktorinalarda raqobatlashib, bilimlarini interaktiv tarzda mustahkamlashadi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, innovatsion pedagogik texnologiyalar bugungi ta'lim tizimida nafaqat zamonaviylik talabi, balki ta'lim sifatini oshirishda

strategik vosita sifatida qaralmoqda. Ushbu texnologiyalar o'quvchilarning faolligini oshiradi, ularning mustaqil fikrlashi, tanqidiy yondashuvi va ijodkorlik salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. An'anaviy yondashuvlardan farqli o'laroq, innovatsion metodlar o'quv jarayonini interaktiv, jonli va ko'proq amaliyotga yo'naltirilgan tarzda tashkil etishga imkon yaratadi. Raqamli texnologiyalarning ta'limga kirib kelishi – bu faqat dars o'tish shaklining o'zgarishi emas, balki butun pedagogik jarayonning yangilanishidir. Sun'iy intellekt, onlayn platformalar, virtual haqiqat (VR), kengaytirilgan reallik (AR) va boshqa zamonaviy vositalar yordamida ta'lim individual yondashuv, moslashuvchanlik va yuqori motivatsiyani ta'minlaydi.

Shu boisdan, innovatsion texnologiyalarni joriy etish orqali nafaqat bilim berish samaradorligi oshadi, balki o'quvchilarning hayotiy muammolarni hal qilish ko'nikmalari, jamoada ishlash madaniyati, axborot bilan ishlash, qaror qabul qilish, raqamli savodxonlik kabi muhim kompetensiyalar ham shakllanadi. Umuman olganda, innovatsion pedagogik yondashuvlar hozirgi zamon ta'limi uchun strategik yo'nalish bo'lib, ularni tizimli ravishda joriy qilish – kelajakda raqobatbardosh, bilimli va kreativ avlodni tarbiyalashning eng muhim omillaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. TA'LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNING O'RNI. Feruza Abdulhayeva. 2022. B-905-909 // <https://cyberleninka.ru/article/n/ta-limda-innovatsion-texnologiyalarning-o-rni/viewer>
2. Алдашев И. Использовать специфические свойства компьютера, позволяющие индивидуализировать учебный процесс и обратиться к принципиально новым познавательным средствам. "Экономика и социум" №6(73) 2020 www.iupr.ru

3. Azizova M.I. - TMI, Djamalova G.S. O'zbekistonda masofaviy ta'lim tizimining rivojlanish tendensiyalari. "Xalqaro moliya va hisob" ilmiy elektron jurnali. – Toshkent, 2018. № 3. 1-8 b

4. MASOFAVIY TA'LIMNING ISTIQBOLLI TEXNOLOGIYALARI. S. D. Axmedova. 2023. B-744-746 // <https://cyberleninka.ru/article/n/masofaviy-talimning-istiqbolli-texnologiyalari?ysclid=mazmf12fq7439038807>

5. TA'LIM TIZIMIGA INNOVATSIYON TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI Azizqulov Tohir Jahongir O'g'li. 2024. B-273-278 // <https://ilmiyanjumanlar.uz/uploads/conferences/0018/3.11.pdf>